Datum van inontvangstneming	:	06/01/2017

Zaak C-597/16

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

23 november 2016

Verwijzende rechter:

Corte suprema di cassazione (Italië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

27 mei 2016

Verzoekende partij:

Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (Consob)

Verwerende partij:

[redacted]

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Cassatieberoep strekkende tot nietigverklaring van het besluit van Consob waarbij een bestuurlijke boete en een bijkomende bestuurlijke sanctie zijn opgelegd aan verweerder wegens het plegen administratieve overtredingen in verband met handel met voorwetenschap om aandelen te kopen en te verkopen

Voorwerp en rechtsgrondslag van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Uitlegging van artikel 50 van het Handvest van de grondrechten van de EU en van het beginsel ne bis in idem in het geval van een onherroepelijk strafrechtelijk vonnis tot vrijspraak en van een aanhangige procedure waarmee wordt beoogd om op grond van dezelfde feiten administratieve sancties op te leggen, wanneer die sancties wegens hun zwaarte als strafrechtelijk zouden kunnen worden gekwalificeerd.

Vraag of het al dan niet noodzakelijk is om artikel 50 van het Handvest van de grondrechten van de EU uit te leggen in het licht van de strafgrenzen die zijn vastgesteld bij richtlijn 2014/57/EU betreffende strafrechtelijke sancties voor marktmisbruik

Artikel 267 VWEU

Prejudiciële vragen

1) Moet artikel 50 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie in die zin worden uitgelegd dat wanneer onherroepelijk is vastgesteld dat de handelwijze die het strafrechtelijke feit oplevert, niet is bewezen, het dan uitgesloten is, zonder dat de nationale rechter een verdere beoordeling hoeft te verrichten, dat nog een procedure wordt ingeleid en gevoerd voor dezelfde feiten teneinde sancties op te leggen die naar de aard en zwaarte ervan als strafrechtelijk moeten worden aangemerkt?

2) Moet de nationale rechter bij de beoordeling of de sancties doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn, teneinde vast te stellen of het in artikel 50 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie vervatte beginsel ne bis in idem is geschonden, rekening houden met de bij richtlijn 2014/57/EU gestelde strafgrenzen?

Aangevoerde bepalingen van gemeenschapsrecht

Artikel 50 van het Handvest van de grondrechten van de EU (hierna: „Handvest”), gelezen in het licht van de rechtspraak van het Europese Hof voor de rechten van de Mens (hierna: „EHRM”) over de uitlegging van artikel 4 van protocol nr. 7 bij het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (hierna: „EVRM”). Beide artikelen bevatten het verbod om iemand strafrechtelijk te vervolgen of te veroordelen voor een feit waarvoor hij reeds onherroepelijk is vrijgesproken of veroordeeld

Artikel 52, lid 3, van het Handvest, waarin is bepaald dat voor zover het Handvest rechten bevat die corresponderen met rechten welke zijn gegarandeerd door het EVRM, de inhoud en reikwijdte ervan dezelfde zijn als die welke er door het EVRM aan worden toegekend, zonder dat wordt verhinderd dat het Unierecht van de Unie een ruimere bescherming biedt

Artikel 6, lid 3, VEU

Artikel 14 van richtlijn 2003/6/EG van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2003 betreffende handel met voorwetenschap en marktmanipulatie (marktmisbruik): „Onverminderd het recht van de lidstaten tot het opleggen van strafrechtelijke sancties, zorgen de lidstaten ervoor dat overeenkomstig hun

nationale wetgeving passende administratieve maatregelen of administratieve sancties kunnen worden opgelegd aan de verantwoordelijke personen indien krachtens deze richtlijn vastgestelde bepalingen niet worden nageleefd. De lidstaten zien erop toe dat deze maatregelen doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn."

Richtlijn 2014/57/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende strafrechtelijke sancties voor marktmisbruik, op grond waarvan de lidstaten worden verplicht om in hun nationale recht te voorzien in strafrechtelijke sancties voor handel met voorwetenschap, marktmanipulatie en wederrechtelijke openbaarmaking van voorwetenschap (overweging 14), waarbij aan de lidstaten de keuze wordt gelaten of zij er al dan niet van afzien om ook te voorzien in administratieve sancties (overweging 22).

Artikel 7 van richtlijn 2014/57/EU waarin is bepaald dat de lidstaten de nodige maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat strafbare feiten in verband met de handel met voorwetenschap en met de openbaarmaking van voorwetenschap worden bestraft met een maximale gevangenisstraf met een bepaalde minimumduur (vier jaar voor de in artikel 3 bedoelde strafbare feiten en twee jaar voor de in artikel 4 bedoelde strafbare feiten).

Verordening (EU) nr. 596/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende marktmisbruik (Verordening marktmisbruik) en houdende intrekking van richtlijn 2003/6/EG [...], waarvan artikel 30, lid 1, de lidstaten de bevoegdheid verleent om te besluiten geen bepalingen betreffende administratieve sancties vast te stellen indien de onder a) of onder b) van dat artikel 30 bedoelde inbreuken reeds aan strafrechtelijke sancties onderworpen zijn.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Decreto legislativo n. 58/1998, Testo unico delle disposizioni in materia di intermediazione finanziaria (besluit nr. 58/1998, geconsolideerde tekst inzake diensten van financiële intermediairs; hierna: „T.u.f.")

Artikel 184

„1. Wordt bestraft met een gevangenisstraf van één tot zes jaar en met een geldboete van twintig duizend tot drie miljoen euro, degene die, daar hij over voorwetenschap beschikt wegens zijn hoedanigheid van lid van de bestuurlijke, leidinggevende of toezichthoudende organen van de uitgevende instelling, wegens zijn deelneming in het kapitaal van de uitgevende instelling of uit hoofde van de uitoefening van werk, een beroep of een (openbare) functie:

a) financiële instrumenten met gebruikmaking van die wetenschap rechtstreeks of indirect koopt, verkoopt of daarmee andere transacties verricht, voor eigen rekening of voor rekening van derden;

b) dergelijke voorwetenschap openbaar maakt aan anderen, buiten de normale uitoefening van werk, beroep of functie;

c) op basis van die voorwetenschap anderen aanbeveelt of ertoe aanzet een van de onder a) genoemde transacties te verrichten.

2. De in lid 1 genoemde straf geldt ook voor eenieder die, daar hij over voorkennis beschikt, met het oog op de voorbereiding of de uitvoering van criminele activiteiten een van de in lid 1 genoemde handelingen verricht. [...]”

Artikel 187 bis

„1. Onverminderd de strafrechtelijke sancties wanneer de daad een strafbaar feit vormt, wordt bestraft met een bestuurlijke boete van twintig duizend tot drie miljoen euro degene die, daar hij over voorwetenschap beschikt wegens zijn hoedanigheid van lid van de bestuurlijke, leidinggevende of toezichthoudende organen van de uitgevende instelling, wegens zijn deelneming in het kapitaal van de uitgevende instelling of uit hoofde van de uitoefening van werk, een beroep of een (openbare) functie:

a) financiële instrumenten met gebruikmaking van die wetenschap, rechtstreeks of indirect, koopt, verkoopt of daarmee andere transacties verricht, voor eigen rekening of voor rekening van derden;

b) dergelijke voorwetenschap openbaar maakt aan anderen, buiten de normale uitoefening van werk, beroep of functie;

c) op basis van die voorwetenschap anderen aanbeveelt of ertoe aanzet een van de onder a) genoemde transacties te verrichten.

[...]

2. De in lid 1 genoemde straf geldt ook voor eenieder die, daar hij over voorkennis beschikt, met het oog op de voorbereiding of de uitvoering van criminele activiteiten een van de in lid 1 genoemde handelingen verricht.

[...]

4. De in lid 1 genoemde sanctie is tevens van toepassing op eenieder die, daar hij over voorkennis beschikt, op basis van normale zorgvuldigheid wist of kon weten dat het om voorwetenschap ging, een van de aldaar omschreven feiten pleegt [...]”.

Artikel 654 van het Italiaanse wetboek van strafvordering (hierna: „Sv”) bepaalt dat ten aanzien van de verdachte, de civiele partij en civielrechtelijk aansprakelijke partij die zich in de procedure heeft gevoegd of die heeft

geïntervenieerd, het onherroepelijke strafrechtelijke vonnis tot veroordeling of tot vrijspraak kracht van gewijsde heeft in de civiele of administratieve procedure.

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

1 Bij besluit van 7 november 2012 heeft Consob aan verweerder een bestuurlijke geldboete opgelegd van 100 000 EUR en een bijkomende sanctie bestaande in het tijdelijke verlies de betrouwbaarheid die als voorwaarde geldt om bepaalde taken op zich te kunnen nemen in aan de beurs genoteerde vennootschappen, omdat hij de administratieve overtredingen van artikel 187 bis, lid 1, onder a), b), en c), en lid 4, T.u.F. had gepleegd. In het bijzonder had verweerder, die door zijn beroep in het bezit was geraakt van bepaalde voorwetenschap over voornemens betreffende de verkrijging van de zeggenschap over twee verschillende vennootschappen, een andere persoon ertoe aangezet aandelen in die vennootschappen te kopen en voorts had hij zelf aandelen in een van deze vennootschappen gekocht.

2 De huidige verweerder heeft dat besluit aangevochten bij de Corte di appello di Milano - Sezione Civile (rechter in tweede aanleg Milaan, civiele kamer), die het beroep bij vonnis van 23 augustus 2013 heeft toegewezen en heeft geoordeeld dat het besluit nietig werd verklaard wegens een vormgebrek.

3 Dat vonnis wordt vervolgens door Consob aangevochten bij de Suprema Corte di cassazione - Sezione civile (cassatierechter, civiele kamer), thans de verwijzende rechter.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

4 Verweerder voert in de hogere voorziening met name het verweer dat de Tribunale di Milano - Sezione penale (gerecht Milaan, strafkamer) hem bij vonnis nr. 6625 van 2014 heeft vrijgesproken van het strafbare feit van artikel 184 T.u.f., met de motivering dat het feit niet was bewezen, en dat die uitspraak onherroepelijk is geworden voor zover deze die vaststelling betreft.

5 De bij artikel 184 T.u.f. strafbaar gestelde handeling bestaat in misbruik van voorwetenschap betreffende aan de beurs genoteerde vennootschappen, waarvan de betrokkene in het bezit is gekomen wegens zijn beroep, door deze informatie mee te delen aan anderen en door aandelen van die vennootschappen te kopen en te verkopen, en is identiek aan de handelwijze die in artikel 187 bis T.u.f strafbaar is gesteld als administratieve overtreding, op grond waarvan het besluit van Consob was vastgesteld, waartegen bij de verwijzende rechter een procedure is ingeleid.

6 Als laatstgenoemd besluit zou worden bevestigd, zouden tegen verweerder twee procedures zijn gevoerd voor hetzelfde feit, met het gevolg dat het in artikel 4 van protocol nr. 7 bij het EVRM en artikel 50 van het Handvest vervatte beginsel „ne

bis in idem" wordt geschonden. Dit beginsel verbiedt dat iemand strafrechtelijk wordt vervolgd of veroordeeld voor een feit waarvoor hij reeds is vrijgesproken of veroordeeld na een onherroepelijk vonnis.

7 Consob verwijst naar artikel 654 Sv., een bepaling van het nationale recht die integendeel veronderstelt dat tegen iemand twee keer voor hetzelfde feit een procedure kan worden gevoerd. Dat voorschrift bepaalt dat de gevolgen van het onherroepelijke strafrechtelijke vonnis tot veroordeling of vrijspraak zich uitstrekken tot de civiele procedure of de bestuursrechtelijke procedure, wanneer de beslissing in deze twee laatstbedoelde procedures afhankelijk is van het onderzoek van dezelfde feiten als die waarop de strafprocedure betrekking had. Volgens Consob is het strafrechtelijke vonnis tot vrijspraak van verweerder echter niet in kracht van gewijsde gegaan en kan dat voorschrift dus geen toepassing vinden in diens geval.

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

8 Vooraf onderzoekt de verwijzende rechter of en stelt hij vast dat het strafrechtelijke vonnis tot vrijspraak van verweerder onherroepelijk is geworden.

9 Niettemin kan artikel 654 Sv. niet worden toegepast om de door verweerder opgeworpen vraag of er sprake is van schending van het beginsel ne bis in idem te beantwoorden, omdat artikel 50 van het Handvest en artikel 4 van protocol nr. 7 bij het EVRM – op grond waarvan dubbele vervolging voor hetzelfde strafbare feit, dat als strafrechtelijk moet worden aangemerkt op grond van de strafrechtelijke gevolgen ervan, niet is toegestaan – van hogere orde zijn dan genoemde nationale bepaling en daarmee onverenigbaar zijn.

10 Met betrekking tot de eerste prejudiciële vraag merkt de verwijzende rechter met name op dat in de rechtspraak van het EHRM sinds lange tijd drie criteria worden gehanteerd om vast te stellen of er sprake is van een strafrechtelijke procedure: de juridische kwalificatie van het strafbare feit in het nationale recht, de aard ervan en de zwaarte van de sancties (arrest van 8 juni 1976, Engel, punt 82).

11 Deze criteria zijn overgenomen, juist op het gebied van marktmisbruik en juist met betrekking tot Italië, in het arrest van het EHRM van 4 maart 2014, Grande Stevens, waarin is geoordeeld dat de Italiaanse bepalingen waarbij marktmisbruik worden bestraft als administratieve overtreding, indruisen tegen het recht om niet twee keer te worden bestraft voor handelingen die materieel beschouwd identiek zijn.

12 Indien het beginsel „ne bis in idem" op dezelfde wijze van toepassing zou zijn in het kader van het EVRM en in het Unierecht, dan zou volgens de verwijzende rechter meteen kunnen worden vastgesteld dat er sprake is van dubbele vervolging in strijd met dat beginsel. Verweerder is immers strafrechtelijk vrijgesproken voor materieel dezelfde handelwijze (koop van aandelen van een bepaalde

vennootschap na voorwetenschap daarover te hebben verkregen) die door Consob in het bij de verwijzende rechter aangevochten besluit is bestraft als administratieve overtreding. De beoordeling van diezelfde handelwijze is ook aan de orde in de procedure bij de verwijzende rechter.

13 Ook al neemt artikel 50 van het Handvest artikel 4 van protocol nr. 7 bij het EVRM in wezen over, lijkt er echter geen sprake te zijn van volledige overeenstemming bij de toepassing van het beginsel „ne bis in idem" in de regeling van de Unie en in die van het EVRM.

14 In het bijzonder op het gebied van de regeling inzake marktmisbruik heeft het Hof van Justitie geoordeeld dat artikel 14 van richtlijn 2003/6/EG de lidstaten niet verplicht te voorzien in strafsancties tegen personen die zich aan handel met voorwetenschap schuldig maken, maar alleen bepaalt dat de lidstaten, onverminderd hun recht tot het opleggen van strafrechtelijke sancties, ervoor moeten zorgen dat administratieve sancties kunnen worden opgelegd aan de verantwoordelijke personen indien krachtens deze richtlijn vastgestelde bepalingen niet worden nageleefd. De lidstaten zien er voorts op toe dat deze maatregelen doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn. In die zin rust op de nationale autoriteiten de verplichting om het beschermingsniveau dat wordt verzekerd door de administratieve sanctie, gecumuleerd met de strafrechtelijke sanctie, te beoordelen vanuit het oogpunt van de doeltreffendheid, evenredigheid en de afschrikkende aard ervan (arrest Hof van 23 december 2009, Spector Photo Group, C-45/08, EU:C:2009:806, punten 42 en 65 e.v.).

15 Zoals nadien in de rechtspraak van het Hof van Justitie is gepreciseerd, kan een nationale autoriteit of rechterlijke instantie die moet onderzoeken of een nationale bepaling of maatregel waarmee in een situatie waarin het optreden van de lidstaten niet volledig door het Unierecht wordt bepaald, het Unierecht ten uitvoer wordt gebracht in de zin van artikel 51 van het Handvest, in overeenstemming is met de grondrechten, daarbij nog steeds nationale maatstaven voor de bescherming van de grondrechten toepassen, op voorwaarde dat deze toepassing niet afdoet aan, ten eerste, het door het Handvest geboden beschermingsniveau, noch, ten tweede, aan de voorrang, eenheid en doeltreffendheid van het Unierecht (arrest van 26 februari 2013, Åklagaren/Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punt 29).

16 Bijgevolg kan niet worden gesteld dat de rechtspraak van het Hof dubbele procedures van strafrechtelijke aard net zo duidelijk uitsluit als het geval is in de rechtspraak van het EHRM.

17 De verwijzende rechter merkt op basis hiervan op dat artikel 52, lid 3, van het Handvest immers bepaalt dat wanneer dit Handvest rechten bevat die corresponderen met de rechten welke zijn gegarandeerd door het EVRM, de inhoud en de reikwijdte ervan dezelfde zijn als die welke er door genoemd verdrag aan worden toegekend, zonder dat deze bepaling verhindert dat het recht van de Unie een ruimere bescherming biedt.

18 Voor deze fundamentele gelijkheid in de twee rechtsordes (van het EVRM en van de Unie) van het betrokken beginsel („ne bis in idem”) is er evenwel een tegenhanger in de vorm van een verdere parameter waarmee de nationale rechter rekening moet houden: het beginsel binnen de rechtsorde van de Unie volgens hetwelk door de toepassing van de nationale beschermingsniveau van de grondrechten de voorrang, de eenheid en de werking van het Unierecht niet in het gedrang mogen komen (vastgesteld door het Hof van Justitie in het arrest van 26 februari 2013, Melloni, C-399/11, ECLI:EU:C:2013:107, punt 60 en herhaald in het reeds aangehaalde arrest Åklagaren/Fransson).

19 Volgens de verwijzende rechter betreft het gerezen uitleggingsprobleem bijgevolg de vraag of de toepassing van de door het Hof van Justitie tot uitdrukking gebrachte beginselen van voorrang, eenheid en werking van het Unierecht ertoe kan leiden dat artikel 187 bis buiten toepassing wordt gelaten en dus kan leiden tot neutralisering van die bepaling, zodat in casu kan worden gesteld dat er sprake is van wezenlijke gelijkwaardigheid van de uitkomsten in het kader van het EVRM (waarin niet wordt verplicht tot een latere toetsing wanneer eenmaal is vastgesteld dat het beginsel „ne bis in idem” is geschonden) en in het kader van het Unierecht (waarin daarentegen, zoals is gepreciseerd in het reeds aangehaalde arrest Åklagaren/Fransson, moet worden getoetst of in het geval van cumulatie van straffen in strijd met het beschermingsniveau van de grondrechten, de bijkomende straffen wel noodzakelijk zijn, voor zover zij doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn).

20 In dit verband volgt uit genoemd arrest Åklagaren/Fransson, betreffende het probleem van de cumulatie van sancties op fiscaal gebied, dat artikel 50 van het Handvest er niet aan in de weg staat dat een lidstaat voor dezelfde feiten, te weten niet-nakoming van verplichtingen op btw-gebied, een combinatie van fiscale en strafrechtelijke sancties oplegt: slechts wanneer de fiscale sanctie een strafrechtelijke sanctie is en definitief is geworden, belet genoemd artikel dat voor dezelfde feiten strafvervolging wordt ingesteld tegen dezelfde persoon. In dat geval staat het aan de nationale rechter om te beoordelen of de overgebleven sancties („overblijvende” sancties) doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn (punt 36 van dat arrest).

21 Het Hof van Justitie lijkt dus de werkzaamheid van het beginsel ne bis in idem (en de daaruit volgende noodzaak om de doeltreffendheid, de evenredigheid en de afschrikkende aard van de „overblijvende” sancties te beoordelen) in verband te brengen met de situatie waarin er sprake is van een onherroepelijk vonnis waarin de aansprakelijkheid van de betrokkene voor het strafbare feit is vastgesteld en de sanctie is opgelegd.

22 Daar het Hof van Justitie zich in zijn rechtspraak daarentegen niet heeft uitgelaten over het geval waarin, zoals in het hoofdgeding, is vastgesteld dat het strafbare feit niet is bewezen, vraagt de verwijzende rechter zich af of in dat geval een tweede procedure, die betrekking heeft op sancties die wegens hun zwaarte als

strafrechtelijk moeten worden aangemerkt, kan worden gerechtvaardigd op het niveau van de waarborg inzake de werking, de voorrang en de eenheid van het Unierecht. In het bijzonder zou kunnen worden aangenomen dat dergelijke rechtvaardigingen niet slagen wanneer reeds onherroepelijk is vastgesteld dat het strafbare feit niet is bewezen, gegeven het feit dat de doeltreffendheid van de sanctiebepalingen nog steeds moet worden beoordeeld in het licht van de vaststelling dat het strafbare feit is gepleegd: bijgevolg zou men kunnen menen dat wanneer is vastgesteld dat dit feit niet is bewezen, het onderwerp van de „overblijvende" sancties niet aan de orde mag komen.

23 De verwijzende rechter maakt duidelijk dat zou de tweede procedure plaatsvinden ook al is definitief vastgesteld dat het strafbare feit niet is bewezen, teneinde het mogelijk te maken om andere sancties op te leggen, dan zou de uitkomst daarvan zijn dat er een risico ontstaat dat aan het gezag van gewijsde binnen de lidstaat wordt getornd, daar een strafrechtelijke uitspraak tot vrijspraak voor dezelfde feiten zou kunnen worden gevolgd door een uitspraak tot veroordeling met betrekking tot de administratieve overtreding en de desbetreffende sancties.

24 Op het gebied van de kracht van gewijsde heeft het Hof van Justitie vastgesteld dat de wijze waarop het beginsel van het gezag van gewijsde ten uitvoer wordt gelegd, krachtens het beginsel van de procedurele autonomie van de lidstaten weliswaar een zaak van hun interne rechtsorde is, maar dat tegelijkertijd door deze procesregels de uitoefening van de door het Unierecht verleende rechten in de praktijk niet onmogelijk of uiterst moeilijk mag worden gemaakt (doeltreffendheidsbeginsel) (arrest van 11 november 2015, Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, ECLI:EU:C:2015:742, punt 40).

25 Theoretisch gezien zou de kracht van gewijsde een latere uitspraak dus niet kunnen beletten wanneer wordt geoordeeld dat het in het Unierecht vervatte vereiste om ervoor te zorgen dat sancties worden opgelegd – ook middels een nieuwe vaststelling van hetzelfde strafbare feit (in casu omschreven en bestraft in een nationaal voorschrift dat is vastgesteld ter omzetting van een communautaire richtlijn) – zwaarder weegt.

26 Indien de mogelijkheid van een later vonnis wordt aanvaard, valt echter als repliek te verwachten dat het recht van de Europese Unie op het gebied van handel met voorwetenschap de lidstaten niet verplicht te bepalen dat hetzelfde strafbare feit wordt bestraft met een dubbele sanctie en dus niet veronderstelt dat er twee procedures voor hetzelfde feit moeten worden gevoerd.

27 Gelet op die situatie rijst de tweede prejudiciële vraag, omdat het volgens de verwijzende rechter dus noodzakelijk is meer in het algemeen ook de vraag te stellen welke aanwijzingen de Unieregeling biedt die door Italië is omgezet middels de artikelen 184 en 187 T.u.f., die, zoals gezien, dezelfde handelwijze bestraffen door uitdrukkelijk te voorzien in cumulatie van strafrechtelijke en bestuursrechtelijke sancties.

28 Aan de cumulatie van sancties wordt volgens de verwijzende rechter een grens gesteld door artikel 50 van het Handvest, maar op dit punt wordt het aan de nationale rechter gelaten om te beoordelen of de „overblijvende" sancties doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn.

29 Dergelijke eigenschappen van de sancties moeten echter vooral in abstracto bestaan, zoals voortvloeit uit de rechtspraak van het Hof van Justitie volgens welke de lidstaten ervoor moeten zorgen dat overtredingen van het gemeenschapsrecht onder gelijke materiële en formele voorwaarden worden bestraft als vergelijkbare en even ernstige overtredingen van het nationale recht en dat de sancties doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn (arrest van 21 september 1989, C-68/88, ECLI:EU:C:1989:339, Commissie/Griekenland, punt 24).

30 Dit vooropgesteld vraagt de verwijzende rechter zich af of argumenten inzake de doeltreffendheid en geschiktheid van de „overblijvende" sancties kunnen worden afgeleid uit de vergelijking van het nationale recht met de daarbij uitgevoerde communautaire bepalingen.

31 De artikelen 187 bis en 184 T.u.f. geven uitvoering aan richtlijn 2003/6/EG betreffende handel met voorwetenschap en marktmanipulatie (marktmisbruik). Volgens de verwijzende rechter legt deze richtlijn de lidstaten geen verplichting op om te voorzien in cumulatie van sancties.

32 Met betrekking tot deze richtlijn heeft het Hof van Justitie geoordeeld dat indien een lidstaat de mogelijkheid biedt om naast de in artikel 14 ervan bedoelde administratieve sancties een strafrechtelijke geldelijke sanctie op te leggen, bij de beoordeling of de administratieve sanctie doeltreffend, evenredig en afschrikkend is, geen rekening hoeft te worden gehouden met de mogelijkheid en/of het niveau van een eventuele latere strafrechtelijke sanctie (arrest van 23 december 2009, Spector Photo Group, C-45/08, ECLI:EU:C:2009:8067, punt 77). Anders gezegd, in dat geval moet de nationale rechter beoordelen hoe doeltreffend de administratieve sanctie is los van de strafrechtelijke sanctie.

33 Evenwel lijkt het rechtskader van de Europese Unie heden te verschillen van dat wat in aanmerking werd genomen in genoemd arrest. Ten eerste moet immers rekening worden gehouden met richtlijn 2014/57/EU betreffende strafrechtelijke sancties voor marktmisbruik en ten tweede met verordening (EU) nr. 596/2014, betreffende marktmisbruik, waarbij richtlijn 2003/6/EG is ingetrokken.

34 In het bijzonder bevat richtlijn 2014/57/EU uitdrukkelijk het verbod van „ne bis in idem" (overwegingen 23 en 27) en bepaalt zij bovendien dat de lidstaten de nodige maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat op de strafbare feiten inzake handel met voorwetenschap en openbaarmaking van voorwetenschap een maximale gevangenisstraf van een bepaalde minimumomvang staat, van vier jaar voor bepaalde strafbare feiten en twee jaar voor bepaalde andere (artikel 7).

Daarenboven wordt bij artikel 30 van verordening (EU) nr. 596/2014 aan de lidstaten de bevoegdheid verleend om geen bepalingen betreffende administratieve sancties vast te stellen wanneer de in dat artikel bedoelde inbreuken reeds aan strafrechtelijke sancties onderworpen zijn.

35 Uit dat rechtskader, waarvan de omzetting in behandeling is, zou de nationale rechter elementen kunnen afleiden voor de beoordeling of de sancties doeltreffend, afschrikkend en evenredig zijn bij de toetsing of er sprake is van schending van het beginsel „ne bis in idem”. In het bijzonder zou kunnen worden geoordeeld dat bij een voorschrift van het nationale recht dat een hogere strafrechtelijke maximumsanctie stelt dan het in de richtlijn vastgestelde maximum, de doeltreffendheid van het Unierecht wordt verzekerd en dat bijgevolg het feit dat wordt voorzien in een latere administratieve sanctie die naar haar aard wordt aangemerkt als strafrechtelijk, zonder meer leidt tot schending van artikel 50 van het Handvest.